

Sygn. akt III AUa 684/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 stycznia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Antonina Grymel (spr.)
Sędziowie	SSA Marek Procek SSA Lena Jachimowska
Protokolant	Ewa Bury

po rozpoznaniu w dniu 15 stycznia 2013r. w Katowicach

sprawy z odwołania E. U. (E. U.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o prawo do świadczenia przedemerytalnego

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gliwicach

z dnia 17 stycznia 2012r. sygn. akt VIII U 1503/11

1. zmienia zaskarżony wyrok o tyle, iż przyznaje E. U. prawo do świadczenia przedemerytalnego, poczynając od 20 maja 2011r., oddalając odwołanie w pozostałym zakresie,

2. oddala apelację w pozostałej części.

/-/ SSA M.Procek/-/ SSA A.Grymel/-/ SSAL. Jachimowska

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 684/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 13 czerwca 2011r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił E. U. prawa do świadczenia przedemerytalnego podnosząc, iż wprawdzie na podstawie przedłożonych dokumentów udowodniła 35 lat, 3 miesiące i 1 dzień okresów składkowych i nieskładkowych, jednak po rozwiązaniu stosunku pracy w dniu 30 kwietnia 2010r. z przyczyn nie dotyczących pracowników podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników i dopiero po jego ustaniu uzyskała status osoby bezrobotnej, w związku z czym brak podstaw

do przyznania przedmiotowego świadczenia.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczona domagała się jej zmiany i przyznania prawa do świadczenia przedemerytalnego oraz zasądzenia kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych lub przedstawionego zestawienia. Wskazała, iż art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, ani inny przepis tej ustawy nie posługuje się warunkiem pozostawania w stosunku pracy bezpośrednio przed nabyciem statusu osoby bezrobotnej, dla porównania powołując się na pogląd prezentowany przez Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 14 maja 2009r. (III AUa 5014/08).

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania powołując się na okoliczności przytoczone w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gliwicach wyrokiem z dnia 17 stycznia 2012r. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał ubezpieczonej prawo do świadczenia przedemerytalnego poczynawszy od 5 maja 2011r. oraz orzekł o kosztach zastępstwa procesowego.

Z ustaleń Sądu Okręgowego wynika, iż E. U. w dniu 19 maja 2011r. złożyła wniosek o przyznanie świadczenia przedemerytalnego.

Na podstawie przedłożonych dokumentów organ rentowy uznał za udowodnione 35 lat, 3 miesiące i 1 dzień okresów składkowych i nieskładkowych, jednak po rozwiązaniu stosunku pracy w dniu 30 kwietnia 2010r. z przyczyn nie dotyczących pracowników podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników w okresie od 1 maja 2010r. do 26 października 2010r. i dopiero po jego ustaniu uzyskała status osoby bezrobotnej, wobec czego organ rentowy stwierdził brak podstaw prawnych do przyznania świadczenia przedemerytalnego.

Sąd I instancji wskazał także, iż zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 5 oraz ust. 3 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U. nr 120, poz. 1252) prawo do świadczenia przedemerytalnego przysługuje osobie, która do dnia rozwiązania stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy w rozumieniu ustawy z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, w którym była zatrudniona przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy, posiada okres uprawniający do emerytury wynoszący co najmniej 35 lat dla kobiet.

Świadczenie przedemerytalne przysługuje osobie określonej w ust. 1 po upływie co najmniej 6 miesięcy pobierania zasiłku dla bezrobotnych, o którym mowa w ustawie o promocji zatrudnienia, jeżeli osoba ta spełnia następujące warunki:

- 1) jest nadal zarejestrowana jako bezrobotna;
- 2) w okresie pobierania zasiłku dla bezrobotnych nie odmówiła bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniego zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, w rozumieniu ustawy o promocji zatrudnienia, albo zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych lub robót publicznych;
- 3) złoży wniosek o przyznanie świadczenia przedemerytalnego w terminie nie przekraczającym 30 dni od wydania przez powiatowy urząd pracy dokumentu poświadczającego 6-miesięczny okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych.

W świetle cytowanych przepisów Sąd Okręgowy uznał, iż odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

W ocenie tego Sądu nie budzi bowiem wątpliwości, iż zarówno cytowany przepis art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, jak i inny przepis tej ustawy, nie posługuje się warunkiem pozostawania w stosunku pracy bezpośrednio przed nabyciem statusu osoby bezrobotnej, a zatem podleganie ubezpieczeniom

rolników po rozwiązaniu stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy nie ma znaczenia z punktu widzenia warunków opisanych w treści wymienionego przepisu.

Sąd I instancji zwrócił nadto uwagę, iż ubezpieczona nabyła prawo do zasiłku dla bezrobotnych na okres od 4 listopada 2010r. do 3 listopada 2011r.

i po 6 miesiącach jego pobierania złożyła wniosek o przyznanie prawa do świadczenia przedemerytalnego, do nabycia którego spełniła wszystkie przesłanki.

Wobec powyższego z mocy art. 477¹⁴ § 2 kpc Sąd orzekł o zmianie zaskarżonej decyzji.

Jako podstawę rozstrzygnięcia o kosztach powołano art. 98 kpc.

Apelację od przedstawionego orzeczenia wywiódł organ rentowy, zaskarżając wyrok w całości.

Powołując się na zarzut naruszenia przepisów prawa materialnego w postaci art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004r. o świadczeniach przedemerytalnych przez błędne przyjęcie, iż spełniony został warunek uzyskania statusu bezrobotnej po rozwiązaniu stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy, skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

W uzasadnieniu podniósł, iż pobieranie świadczenia przedemerytalnego nie stanowi tytułu do podlegania ubezpieczeniom społecznym. Zgodnie jednak z art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U. nr 120, poz. 1252 ze zm.) świadczenie przedemerytalne przysługuje po upływie co najmniej 6 miesięcy pobierania zasiłku dla bezrobotnych. Osoba pobierająca zasiłek dla bezrobotnych podlega zaś obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym (art. 6

ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych – tekst jednolity: Dz. U. z 2007r. nr 11, poz. 74 ze zm.) co oznacza,

iż ostatnim tytułem do podlegania ubezpieczeniom społecznym przez osobę, która po utracie zatrudnienia pobiera świadczenie przedemerytalne, nie jest ściśle rzecz ujmując, pozostawanie w stosunku pracy, lecz pobieranie zasiłku dla bezrobotnych. Nie mniej jednak w sześciu punktach art. 2 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych w sposób wyczerpujący wyliczono kategorie osób, którym przysługuje prawo do świadczenia przedemerytalnego. Część przesłanek powstania tego uprawnienia powtarza się: są to przesłanki dotyczące wieku osoby uprawnionej

i stażu pracy, okresu zatrudnienia u danego pracodawcy albo pobierania renty

z tytułu niezdolności do pracy oraz okresu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne. Wymienione przesłanki można określić jako dotyczące samego uprawnionego, które są ściśle związane z pracowniczym tytułem ubezpieczenia. W art. 2 ust. 3 ustawy przewidziany został ponadto wymóg dalszego pozostawania bez pracy, mimo wcześniejszego wykorzystania prawa do zasiłku dla bezrobotnych.

Na podstawie powyższych przepisów, zdaniem skarżącego, stwierdzić należy, iż podleganie ubezpieczeniom społecznym z tytułu pobierania zasiłku dla bezrobotnych będącego warunkiem przyznania świadczenia przedemerytalnego jest pochodną pracowniczego ubezpieczenia społecznego, wobec czego nie można go kwalifikować jako odrębnego, niezależnego od statusu pracownika tytułu do podlegania ubezpieczeniom społecznym. Dla porównania organ rentowy powołał się na pogląd prezentowany przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 16 sierpnia 2005r.

(I UK 363/04, ONSP 2006 nr 11-12, poz. 194) oraz z dnia 19 maja 2009r. (III UK 6/09, niepublikowany), gdzie za "będącą ostatnio pracownikiem" uznano również osobę pobierającą zasiłek dla bezrobotnych bezpośrednio po rozwiązaniu stosunku pracy.

W związku z powyższym, w ocenie apelującego, nie budzi wątpliwości kwestia, iż wykonywanie czynności rolnika jest odrębnym od pracowniczego, tytułem do podlegania ubezpieczeniom społecznym. Niezależnie od tego, czynny rolnik traci status bezrobotnego, a wykonywanie zawodu rolnika nie mieści się w pojęciu "zatrudnienia lub innej

pracy zarobkowej” użytym w ustawie o świadczeniach przedemerytalnych oraz w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy i nie jest ona wykonywana w ramach prac interwencyjnych lub robót publicznych.

W tym stanie rzeczy ubezpieczona wskutek podjęcia działalności rolniczej pozbawiła się statusu osoby bezrobotnej, sprawiając tym samym, iż odpadła jedna z przesłanek art. 2 ust. 3 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych (pozostawania osobą bezrobotną), a w konsekwencji nie jest możliwe nabycie przez nią prawa do świadczenia przedemerytalnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego zasłużyła na częściowe uwzględnienie, choć z całkowicie innych niż podniesione w niej, przyczyn.

Spór w rozpatrywanym przypadku dotyczył prawa E. U. do świadczenia przedemerytalnego.

Po myśli art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U. nr 120, poz. 1252 ze zm.) prawo do świadczenia przedemerytalnego przysługuje osobie, która do dnia rozwiązania stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy, w rozumieniu przepisów o promocji zatrudnienia, w którym była zatrudniona przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy, posiada okres uprawniający do emerytury wynoszący co najmniej 35 lat dla kobiet i 40 lat dla mężczyzn.

Nadto, po myśli ust. 3 powyższego przepisu, świadczenie przedemerytalne przysługuje osobie określonej w ust. 1 po upływie co najmniej 6 miesięcy pobierania zasiłku dla bezrobotnych, o których mowa w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004r.

o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity: Dz. U. z 2008r. nr 69, poz. 415 ze zm.), jeżeli osoba ta spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) nadal jest zarejestrowana jako bezrobotna;
- 2) w okresie pobierania zasiłku dla bezrobotnych nie odmówiła bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniego zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, w rozumieniu ustawy o promocji zatrudnienia, albo zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych lub robót publicznych;
- 3) złoży wniosek o przyznanie świadczenia przedemerytalnego w terminie nieprzekraczającym 30 dni od dnia wydania przez powiatowy urząd pracy dokumentu poświadczającego 6-miesięczny okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych.

Redakcja powołanych wyżej przepisów oznacza tym samym, iż nabycie prawa do świadczenia przedemerytalnego uzależnione jest od łącznego spełnienia warunków w postaci zatrudnienia ubezpieczonego przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy, u którego doszło do rozwiązania stosunku pracy z przyczyn dotyczących pracodawcy w rozumieniu przepisów ustawy o promocji zatrudnienia, legitymowania się okresem uprawniającym do emerytury, wynoszącym – w przypadku kobiet – 35 lat, posiadania statusu bezrobotnego i pobierania z tego tytułu przez okres co najmniej 6 miesięcy zasiłku, braku odmowy bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniego zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w rozumieniu ustawy o promocji zatrudnienia albo zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych lub robót publicznych oraz złożenia wniosku o przyznanie świadczenia przedemerytalnego w terminie nieprzekraczającym 30 dni od dnia wydania przez powiatowy urząd pracy dokumentu poświadczającego 6-miesięczny okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych.

Cytowane przepisy opisują więc dwie grupy przesłanek, z których pierwsza, określona w treści art. 2 ust. 1 pkt 5 cytowanej ustawy odnosi się do stanu zamkniętego przed złożeniem wniosku i sprowadza się do sytuacji oznaczającej utratę zatrudnienia, w której osoba – przy założeniu, iż ustawodawca celowo używa tego zwrotu – do dnia rozwiązania stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy w rozumieniu przepisów o promocji zatrudnienia posiada

tegoż pracodawcy staż pracy nie krótszy niż 6 miesięcy oraz okres uprawniający do emerytury, wynoszący 35 lat dla kobiet. Druga grupa przesłanek dotyczy natomiast sytuacji bezpośrednio poprzedzającej złożenie wniosku i łączy się ze statusem osoby bezrobotnej.

W rozpatrywanym przypadku, poza sporem pozostaje, iż E. U.

w dniu 19 maja 2011r. wystąpiła do organu rentowego z wnioskiem o świadczenie przedemerytalne dołączając zaświadczenie Powiatowego Urzędu Pracy w G. z dnia 19 maja 2011r. poświadczające, iż jest uprawniona do zasiłku dla bezrobotnych w okresie od 4 listopada 2010r. do 3 listopada 2011r., 6-miesięczny okres pobierania którego upłynął w dniu 4 maja 2011r. i w tym okresie nie odmówiła propozycji zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej albo zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych lub robót publicznych.

Nie budzi także wątpliwości, iż odwołująca legitymuje się okresem uprawniającym do emerytury wynoszącym 35 lat, 3 miesiące i 1 dzień, zaś łączący ją w okresie od 1 stycznia 2003r. do 30 kwietnia 2010r. z Zakładem (...) - (...) Sp. z o.o. w G. stosunek pracy został rozwiązany za wypowiedzeniem na podstawie art. 30 § 1 pkt 2 kp oraz art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 13 marca 2003r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (Dz. U. nr 90, poz. 844 ze zm.).

Jak słusznie przyjął Sąd I instancji, powyższe okoliczności w pełni uprawniają ubezpieczoną do nabycia prawa do przedmiotowego świadczenia.

Wbrew bowiem odmiennemu stanowisku organu rentowego, także zdaniem Sądu Apelacyjnego, dla jej uprawnień do stanowiącego przedmiot sporu świadczenia, bez znaczenia pozostaje fakt, iż w okresie od 1 maja 2010r. do 26 października 2010r. E. U. podlegała z mocy ustawy ubezpieczeniu społecznemu rolników w zakresie emerytalno-rentowym oraz wypadkowym, chorobowym i macierzyńskim jako rolnik (małżonka).

Podkreślenia wymaga wszak, iż żadna z omawianych norm nie posługuje się warunkiem pozostawania w stosunku pracy bezpośrednio przed nabyciem statusu osoby bezrobotnej (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 14 maja 2009r., III AUa 5014/08, LEX 574503).

Skoro więc bezspornie w dniu 30 kwietnia 2010r. faktycznie doszło do rozwiązania stosunku pracy łączącego ubezpieczoną z Zakładem (...) - (...) Sp. z o.o. w G. i w tej dacie E. U. pozostawała w tym stosunku pracy przez okres dłuższy niż 6 miesięcy, dysponując jednocześnie okresem uprawniającym do emerytury wynoszącym ponad 35 lat, w dacie wydania zaskarżonej decyzji odwołująca bezsprzecznie spełniała warunki do uzyskania świadczenia przedemerytalnego.

Niezależnie od powyższego, Sąd Apelacyjny zwraca także uwagę, iż zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jednolity: Dz. U. z 2008r. nr 50, poz. 291 ze zm.) przepisy ustawy dotyczące ubezpieczenia rolnika i świadczeń przysługujących rolnikowi stosuje się także do małżonka rolnika, chyba że ten małżonek nie pracuje w gospodarstwie rolnika ani w gospodarstwie domowym bezpośrednio związanym z tym gospodarstwem rolnym.

Nadto, z mocy art. 6 pkt 1 tej samej ustawy – pod pojęciem rolnika rozumie się pełnoletnią osobę fizyczną, zamieszkuje i prowadzącą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, osobiście i na własny rachunek, działalność rolniczą w pozostającym w jej posiadaniu gospodarstwie rolnym, w tym również w ramach grupy producentów rolnych, a także osobę, która przeznaczyła grunty prowadzonego przez siebie gospodarstwa rolnego do zalesienia.

Z wyjaśnień złożonych przez E. U. na rozprawie w dniu 22 stycznia 2012r. (k. 12 a.s.) wynika tymczasem, iż będące własnością jej męża gospodarstwo rolne o powierzchni 7 ha, pozostawało w posiadaniu jego ojca, który też faktycznie gospodarstwo to prowadził, zaś mąż odwołującej podlegał ubezpieczeniu społecznemu z tytułu stosunku pracy, co w oczywisty sposób poddaje w wątpliwość zarówno posiadanie przez męża ubezpieczonej statusu rolnika w rozumieniu

wspomnianej ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, jak również spełnienie przez nią warunków do objęcia ubezpieczeniem społecznym rolników w okresie od 1 maja 2010r. do 26 października 2010r., jako małżonki rolnika.

Uszło jednak uwadze Sądu Okręgowego, iż wedle art. 7 ust. 1 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, prawo do świadczenia przedemerytalnego ustala się na wniosek osoby zainteresowanej, od następnego dnia po dniu złożenia wniosku wraz z dokumentami, o których mowa w ust. 3.

Wniosek o świadczenie przedemerytalne, wraz z wymaganymi dokumentami, ubezpieczona złożyła w dniu 19 maja 2011r., a zatem jej prawo do przedmiotowego świadczenia mogło powstać nie wcześniej niż z dniem 20 maja 2011r., a nie jak błędnie przyjął Sąd I instancji – od 5 maja 2011r.

Kierując się przedstawionymi motywami Sąd Apelacyjny na mocy art. 386 § 1 kpc zmienił częściowo zaskarżone orzeczenie orzekając jak w pkt 1 wyroku, po myśli art. 385 kpc oddalając dalej idącą apelację jako bezzasadną, stosownie do pkt 2 wyroku.

/-/ SSA M.Procek/-/ SSA A.Grymel/-/ SSA L.Jachimowska

Sędzia Przewodniczący Sędzia

ek